

วัดเทพสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์: งานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ Wat Thepsurin, Surin Province: Public Welfare through Buddhist Way

¹พระเทพ โชตตินธโน (ถาจ) และ ²ภุชณันท์ แสงมาศ

¹Phra Thep Jottindhano (Thach) and ²Kritsanon Saengmas

¹บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตสุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²คณะสังคมศาสตร์ วิทยาเขตสุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Graduate Studies, Surin Campus, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

²Faculty of Social Sciences, Surin Campus, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

¹Corresponding Author's Email: thepthach@gmail.com

Received: April 9, 2026; Revised: August 20, 2026; Accepted: August 24, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนองานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของวัดเทพสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักแนวคิดทางพระพุทธศาสนา โดยศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารทางวิชาการ และภาคสนามเป็นหลักแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบความเรียง ผลการศึกษาพบว่า วัดเทพสุรินทร์ ภายใต้การนำของพระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) เจ้าอาวาสและรองเจ้าคณะตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ดำเนินโครงการและกิจกรรมส่งเสริมงานสาธารณสงเคราะห์ผ่านบทบาทสำคัญ 7 ด้าน 1) ด้านการปกครอง ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ. 2544 มุ่งมั่นดูแลงานสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธและธำรงรักษาพระพุทธศาสนา 2) ด้านการศึกษา เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม อาจารย์ มจร. วิทยาเขตสุรินทร์ กรรมการสอบบาลีและธรรมสนามหลวง พร้อมสนับสนุนทุนอาหารกลางวันและวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) ด้านงานเผยแผ่ แสดงธรรมและอบรมวิปัสสนา จัดงานฉลองต้นโพธิ์พระราชทานจากพุทธคยา (พ.ศ. 2545) และจัดงานตักบาตรเทโวโรหณะเป็นประจำทุกปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2550) 4) ด้านงานสาธารณูปการ จัดทำฝั้ววัดและสร้างถนนคอนกรีต (2.5 ล้านบาท) ปรับระบบไฟฟ้าฝังดิน (1.5 ล้านบาท) ทำโครงการวัดร่มรื่นปลูกต้นไม้ (1.5 ล้านบาท) และสร้างห้องน้ำ 38 ห้อง (3 ล้านบาท) 5) งานด้านบูรณปฏิสังขรณ์ ปรับภูมิทัศน์ถมดินและวางท่อระบายน้ำป้องกันน้ำท่วม (2.5 ล้านบาท) ซ่อมแซมเมรุและติดตั้งเตาเผาศพปลอดมลพิษมาตรฐาน (3.135 ล้านบาท) 6) งานด้านสาธารณสงเคราะห์ ตั้งศูนย์เพาะเห็ดเทพสุรินทร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557) อนุญาตให้ใช้ฉาปนสถานจัดการศพผู้เสียชีวิตจากโควิด-19 และตั้งศูนย์พักพิงช่วยเหลือผู้เดือดร้อน (พ.ศ. 2568) 7) งานพิเศษ เป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวชิรชนูปถัมภ์และโรงเรียนเทศบาล 3 รวมถึงกรรมการจัดทำหลักสูตรแกนกลางและออกข้อสอบของ มจร และโครงการทั้งหมดดำเนินตามพุทธพจน์เพื่อประโยชน์สุขและอนุเคราะห์ต่อโลกโดยไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตน สอดคล้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบันที่เป็นทั้งผู้นำทางจิตใจและปัญญา ช่วยอธิบายปัญหาสังคมอย่างเป็นกลาง สนับสนุนการศึกษาและวัฒนธรรม อบรมจริยธรรมเยาวชน เป็นที่พึ่งในยามวิกฤต สร้างความสามัคคีผ่านพิธีกรรม และเป็นกลไกควบคุมสังคมโดยใช้หลักธรรมกำกับพฤติกรรมของประชาชนให้สังคมสงบสุขและมีระเบียบเรียบร้อย

คำสำคัญ: วัดเทพสุรินทร์; สาธารณสงเคราะห์; วิถีพุทธ

Abstract

This academic article aims to present the Buddhist-oriented public welfare works of Wat Thep Surin in Surin Province, grounded in Buddhist concepts. Utilizing a qualitative methodology centered on academic documentary research and fieldwork, the collected data were analyzed through content analysis and presented in a narrative descriptive format. The findings can be summarized as follows: that Wat Thep Surin, under the leadership of Phra Khru Sriparivattisathorn (Phra Maha Surat Inthapañño), the Abbot and Deputy Ecclesiastical District Head of Nai Mueang Sub-district, Mueang District, Surin Province, has driven public welfare initiatives across seven key dimensions: 1) Ecclesiastical Administration: Serving as abbot since 2001, demonstrating a steadfast dedication to supervising Buddhist-oriented public welfare operations and sustaining Buddhism. 2) Education: Serving as a Dhamma-Pali instructor and a lecturer at Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU), Surin Campus, acting as an examiner for the National Sanam Luang Examinations, and supporting school lunch funds as well as local culture. 3) Dhamma Propagation: Delivering Dhamma discourses, conducting Vipassana training, organizing the celebration for the royally bestowed Bodhi tree from Bodh Gaya (2002), and holding the annual Devo Rohana alms-giving ceremony since 2007. 4) Public Utilities: Designing the temple master plan, constructing concrete roads (2.5 million Baht), installing an underground electrical system (1.5 million Baht), initiating the "Shady Temple" tree-planting project (1.5 million Baht), and building 38 restrooms (3 million Baht). 5) Renovation and Restoration: Improving the landscape through soil filling and laying drainage pipes for flood prevention (2.5 million Baht), and repairing the crematorium along with installing a standard pollution-free incinerator (3.135 million Baht). 6) Public Welfare: Establishing the Thep Surin Mushroom Cultivation Center for Sufficiency Economy (2014), permitting the use of the temple crematorium for managing the bodies of COVID-19 victims (2021), and establishing a shelter center to assist vulnerable people (2025). 7) Special Assignments: Serving as a school board member for Wanit Nukul School and Municipal School 3, and participating as a committee member for MCU's core curriculum development and examination drafting. All these initiatives fulfill the Buddha's teaching of acting for the benefit, happiness, and compassion of the multitude and the world without seeking personal interest. Furthermore, they correspond with the roles of Buddhist monks in contemporary Thai society, who function as spiritual and intellectual leaders. They objectively explain social issues, support educational and cultural institutions, instill moral values in youth, provide spiritual refuge during crises, foster social solidarity through rituals, and serve as a social control mechanism by utilizing Dhamma and moral precepts to regulate public behavior, thereby ensuring that society coexists in peace, harmony, and order.

Keywords: Wat Thepsurin; Public Welfare; Buddhist Way

บทนำ

วัดในพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาและการเรียนรู้ของพุทธบริษัททั้งสี่ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการธำรงรักษาพระธรรมวินัยและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์มิได้ทำหน้าที่เพียงประกอบศาสนกิจ หากยังเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้สั่งสอนธรรมะ และผู้กำกับดูแลกิจการภายในวัดให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบและสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอน วัดจึงเป็นทั้งสถานที่ประกอบพิธีกรรม สถานศึกษา และศูนย์กลางชุมชนที่เชื่อมโยงศรัทธาของประชาชนเข้ามาปฏิบัติธรรม การมีพระสงฆ์เป็นผู้นำสะท้อนถึงโครงสร้างการจัดการภายในวัดที่ยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ ทำให้วัดสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมแก่สังคมได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง “วัด ซึ่งมีคำเรียกหลากหลายตามรากศัพท์เดิมในภาษาบาลี นอกจากคำว่า วัด ที่ใช้กันทั่วไปแล้ว ยังมีคำอีกสามคำที่

สัมพันธ์กัน ได้แก่ อาราม วิหาร และอาวาส โดยแต่ละคำสะท้อนความหมายและมิติทางวัฒนธรรมที่ต่าง กัน คำว่า อาราม มีความหมายตรงตามตัวอักษรว่า สวนหรือสถานที่รื่นรมย์ ซึ่งในบริบททางศาสนาได้ถูกใช้เพื่อสื่อถึงสถานที่ที่สงบและเหมาะแก่การบำเพ็ญธรรม ส่วนคำว่า วิหาร และอาวาส มีความหมายใกล้เคียงกัน คือที่อยู่อาศัย แต่ในเชิงการใช้ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา คำว่า วิหารมักมีความหมายจำกัดและเฉพาะเจาะจงกว่า โดยสื่อถึงสถานที่ที่พระภิกษุใช้เป็นที่พักอาศัยและปฏิบัติธรรม อีกทั้งยังแฝงนัยทางนามธรรมที่สะท้อนถึงการดำรงอยู่ในธรรม การทำความเข้าใจคำเหล่านี้จึงไม่เพียงแต่ช่วยให้เห็นถึงความหมายเชิงรูปธรรมของสถานที่ แต่ยังเปิดมิติทางนามธรรมที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติและการดำรงชีวิตในพระพุทธศาสนา วัดจึงมิใช่เพียงสถานที่ทางกายภาพ หากแต่เป็นสัญลักษณ์แห่งความสงบ ความศรัทธา และการแสวงหาความจริงทางจิตวิญญาณ” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541)

พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้สืบทอดพระธรรมคำสอน หากยังมีบทบาทสำคัญในด้าน 1) การปกครอง เป็นการบริหารงานในระบอบประชาธิปไตยที่มีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน โดยมีการบังคับบัญชาตลอดตามลำดับชั้นตั้งแต่มหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองสูงสุด ลงไปจนถึงเจ้าอาวาสตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2) การศาสนศึกษา การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรมและบาลี) เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะภาษาบาลีที่เป็นกุญแจสำคัญในการรักษาและเข้าใจพระไตรปิฎก ซึ่งได้รับการสนับสนุนและยกย่องจากพระมหากษัตริย์มาตั้งแต่อดีต 3) การเผยแผ่ การกิจกรรมกระจายและปลูกฝังหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้หยั่งรากลึกในใจประชาชน ทั้งการปฏิบัติงานภายในและภายนอกวัด โดยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบของมหาเถรสมาคม 4) การสาธารณูปการ หน้าที่หลักของเจ้าอาวาสในการดูแล บูรณปฏิสังขรณ์ และพัฒนาวัตถุสิ่งก่อสร้างภายในวัด รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น และการดูแลรักษาศาสนสมบัติส่วนรวมของสงฆ์ (มีตำแหน่ง ภิกขุคณาธิการ ทำหน้าที่ดูแลโดยเฉพาะ) 5) การศึกษาสงเคราะห์ การที่วัดและคณะสงฆ์ร่วมมือกับภาครัฐ จัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองดีที่มีความรู้คู่คุณธรรม 6) การสาธารณสงเคราะห์ การแสดงบทบาทของวัดและพระสงฆ์ในการช่วยเหลือสังคมและประชาชนทั่วไป (โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย) เช่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ผู้ยากไร้ การเป็นศูนย์กลางชุมชนในการจัดงานบำเพ็ญกุศล การฝึกอาชีพ และการสนับสนุนด้านสาธารณสุข (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

วัดคุ้มเหนือหรือที่รู้จักกันในนาม วัดเทพสุรินทร์ ตั้งอยู่เลขที่ 66 บ้านเกาะลอย ถนนเทพสุรินทร์ หมู่ที่ 10 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 15 ไร่ 3 งาน 10 ตารางวา อาณาเขต ทิศเหนือประมาณ 3 เส้น 3 วา 1 คอก จดที่ดินนางนาคและนายประมวล ทิศใต้ประมาณ 3 เส้น 13 วา 2 คอก จดที่ดินนายต่วน และนางสีดา ทิศตะวันออกประมาณ 6 เส้น 8 วา 2 คอก จดที่ดินนายพร้อมทิศตะวันตกประมาณ 3 เส้น 10 วา 2 คอก จดที่ดินนายนิล และทางเกี่ยวอาคารเสนาสนะประกอบด้วย ศาลาการเปรียญ กว้าง 12.90 เมตร ยาว 24.50 เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2514 กุฏิสงฆ์ จำนวน 22 หลัง เป็นอาคารไม้ 11 หลัง ครึ่งตึกครึ่งไม้ 4 หลัง และตึก 7 หลัง และศาลาบำเพ็ญ จำนวน 2 หลัง สร้างด้วยคอนกรีต 1 หลัง และสร้างด้วยไม้ 1 หลัง วัดคุ้มเหนือ ตั้งเมื่อ วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2528 เริ่มก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2514 โดยการริเริ่มของพระราชสิทธิโกศล เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ และคณะสงฆ์พร้อมด้วยญาติโยม โดยการบริจาคที่ดินของ นายนิล งาขาว นางนาค และ นางสาวสดสี ภาสกานนท์ เดิมชาวบ้านเรียกว่า วัดเทพสุรินทร์ เพราะถนนเทพสุรินทร์ผ่านหน้าวัดและพระราชสิทธิโกศล มีชื่อเล่นว่า เทพ (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) จากพลังแห่งความร่วมมือร่วมใจของชุมชน เพื่อให้มีสถานที่ประกอบศาสนกิจ และเป็นที่พักทางจิตใจแก่ประชาชน การก่อตั้งและพัฒนาวัดสะท้อนถึงความศรัทธา ความเสียสละ และความ

มุงมั่นของชาวบ้านที่ร่วมกันสร้างสถาบันทางศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืน ในอดีตพื้นที่วัดเคยเป็นป่าช้า ก่อนจะได้รับปรับปรุงให้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสงบสำหรับการบำเพ็ญธรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการฟื้นฟูพื้นที่ทางกายภาพ แต่ยังเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้แก่ชุมชน โดยเปลี่ยนพื้นที่แห่งความเศร้าโศกให้กลายเป็นพื้นที่แห่งความสงบและความศรัทธา นอกจากบทบาทด้านศาสนาแล้ว วัดคัมเหื้อยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมและชุมชน ทั้งการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การอบรมเยาวชน การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และการช่วยเหลือประชาชนในยามวิกฤต วัดจึงมิใช่เพียงสถานที่ประกอบพิธีกรรม แต่ยังเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ การพัฒนา และการเกื้อกูลชุมชน ที่หล่อหลอมให้ผู้คนดำรงชีวิตด้วยคุณธรรมและความสงบสุข

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงความศรัทธาเข้ากับการพัฒนาสังคม อย่างเป็นรูปธรรมโดยเป็นผู้นำทางจิตใจที่คอยสงเคราะห์ผู้ยากไร้ สนับสนุนการศึกษา และบรรเทาทุกข์ให้แก่ประชาชนผู้เขียนจึงสนใจศึกษาเรื่อง “วัดเทพสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์: งานสาธารณสงเคราะห์ตามวิถีพุทธ” เพื่อทำความเข้าใจการบูรณาการหลักธรรมสู่การปฏิบัติจริงในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนตลอดจนเป็นฐานข้อมูลเพื่อพัฒนานโยบายสนับสนุนงานสาธารณสงเคราะห์ขององค์กรสงฆ์อย่างยั่งยืนสืบไป

งานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ

งานสาธารณสงเคราะห์แนวพระพุทธศาสนาเป็นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม โดยมีรากฐานจากความเมตตากรุณาและการเสียสละเพื่อผู้อื่น พระสงฆ์และพุทธบริษัทจึงมิได้จำกัดบทบาทเพียงการปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้เกื้อกูลสังคมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ การส่งเสริมการศึกษา การรักษาพยาบาล ตลอดจนการสร้าง ความสามัคคีและสันติสุขในชุมชน หลักการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า งานสาธารณสงเคราะห์ตามวิถีพุทธมิใช่เพียงกิจกรรมทางศาสนา แต่เป็นกระบวนการพัฒนาสังคมที่บูรณาการคุณค่าทางจริยธรรมเข้ากับการดำรงชีวิตของประชาชน อันเป็นการวางรากฐานให้แก่สังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลและยั่งยืน

สาธารณสงเคราะห์ ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งโดยการสงเคราะห์ด้วยการลงมือทำหรือด้วยกำลังกาย การสงเคราะห์ด้วยการให้กำลังใจสติปัญญาของตน อันเป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น รวมถึงการสงเคราะห์ด้วยการใช้ทักษะความสามารถในด้านต่างๆ ที่ตนมีเพื่อช่วยเหลือ หรือดำเนินกิจการให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และสังคมอย่างมีจิตสำนึกทางสังคม (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า และคณะ, 2563) ดังที่พุทธพจน์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวงทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์พวกเธออย่าได้ไปรวมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลางงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ ครบบริบูรณ์ บริสุทธิ์ (วิ.ม. (ไทย); 4/32/32) จากพุทธพจน์ที่พระบรมศาสดาทรงมอบแก่พระสงฆ์สาวกชุดแรก ภายหลังการตรัสรู้ถือเป็นพุทธศาสนกิจสำคัญที่กำหนดแนวทางการประกาศพระศาสนา โดยทรงสั่งสอนให้เหล่าสาวกยึดประโยชน์สุขของชนหมู่มากเป็นหลัก มิใช่เพื่อชื่อเสียงหรือผลประโยชน์ส่วนตน การมอบหมายภารกิจนี้จึงเป็นรากฐานแห่งการเผยแผ่พระธรรมคำสอนให้ดำรงอยู่และเจริญงอกงามในสังคมสืบมา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2543) ได้แปลไว้ว่า เป็นการประมวล รวบรวม ผูก ประสาน ทำให้กลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือทำให้เกิดเอกภาพ พูดสั้นๆ ว่า ทำให้รวมเป็นหนึ่ง เราเอาสงเคราะห์นี้มาใช้ในภาษาสมัยใหม่เป็น สังเคราะห์ คือเอาองค์ประกอบต่างๆ มาจัดสรรรวมกันเข้า ทำให้เป็นอันหนึ่งขึ้นมาใหม่แต่ที่จริงภาษาเดิมเขาแปลว่า รวมเข้าด้วยกัน

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ) (2545) ได้กล่าวถึงการสาธารณสงเคราะห์เป็นกิจกรรมสำคัญที่วัดและพระภิกษุสงฆ์ได้ดำเนินการเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์แก่สังคม โดยแยก 4 ลักษณะ คือ 1) การดำเนินการกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น 2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการและภาระนั้น เป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และอื่น ๆ 3) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง การสร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อ เครื่องมือแพทย์ การสร้างประปาหมู่บ้าน การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การปลูกต้นไม้ และอื่น ๆ ข้อนี้มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นของสาธารณประโยชน์ 4) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น การจัดตั้ง หน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วม พร้อมทั้งมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติ ก็ตั้งกองทุนหาอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส

กรมการศาสนา (2542) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านวัตถุที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ถือเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยพระสงฆ์และวัดได้มีบทบาทเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ อาทิ การจัดโครงการอุปสมบทและบรรพชาภาคฤดูร้อน การสงเคราะห์พระสงฆ์สามเณรในวัดที่ประสบภัยหรือขาดแคลน การเปิดพื้นที่วัดเพื่อใช้เป็นสถานที่ประชุมและอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพ การร่วมพัฒนาชุมชน เช่น การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การส่งเสริมการออมทรัพย์ ตลอดจนการช่วยเหลือผู้ยากไร้ กิจกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของพระสงฆ์และวัดเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและสังคม อันเป็นการประสานระหว่างพระธรรมวินัยกับการสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน สมเด็จพระมหาธีราจารย์ และคณะ (2562) ได้กล่าวถึงภายใต้แนวคิดบทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ วัดและพระสงฆ์ดำรงความเป็นสถาบันสังคมที่พร้อมจะเข้ามาแสดงบทบาทเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ที่ประสบปัญหาหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยพระสงฆ์ควรจะมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมไทย คือ 1) หน้าที่ในการให้คำอธิบายถึงเหตุผล เพื่อให้เข้าใจในเหตุปัจจัยของปัญหาและสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม เพราะพระสงฆ์ถูกมองว่าเป็นผู้นำทางปัญญามีความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างเป็นกลางมากกว่าคฤหัสถ์ 2) หน้าที่ในการให้การสนับสนุนสถาบันสังคมอื่น เพื่อให้สามารถสร้างประโยชน์แก่คนในสังคม ตัวอย่างเช่น สนับสนุนด้านการศึกษาและเสริมสร้างวัฒนธรรม สอนหรืออบรมเยาวชนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้เป็นคนดีและอยู่ร่วมกันในสังคมโดยไม่เบียดเบียนกัน เป็นต้น 3) หน้าที่ในการให้กำลังใจหรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของพุทธศาสนิกชนในกรณีเกิดวิกฤตหรือสถานการณ์ปัญหาขึ้น คนที่ประสบปัญหาหรือมีเรื่องไม่สบายใจมักจะเข้าวัดเพื่อทำบุญหรือขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์ในปัญหาที่ประสบ 4) หน้าที่ในด้านการบูรณาการทุกภาคส่วนของสังคมให้เป็นเอกภาพ ผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีและระบบความเชื่อต่างๆ เช่น พิธีทำบุญก่อให้เกิดความสัมพันธไมตรี

ใกล้ชิดในหมู่ประชาชน และก่อให้เกิดกิจกรรมนันทนาการและการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น

5) ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมถูกต้อง เพื่อนำไปสู่ความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เช่น นำหลักธรรมและศีลมาสอนให้คนทำความดีละเว้นความชั่ว หรือคอยยับยั้งมิให้คนในสังคมประพฤติชั่วหรือเบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น

โดยภาพรวมสรุปได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ตามวิถีพุทธ ถือเป็นพันธกิจและอัตลักษณ์สำคัญของคณะสงฆ์ในการเกื้อกูลต่อสังคมมาอย่างยาวนาน โดยมีรากฐานจากคำสอนที่มุ่งประโยชน์สุขของชนหมู่มาก ผ่านการอุทิศตนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตที่ปราศจากประโยชน์ส่วนตนการดำเนินงานครอบคลุม 4 มิติ ทั้งการริเริ่มกิจการด้วยตนเอง การสนับสนุนผู้อื่น และการสงเคราะห์ประชาชน วัดและพระสงฆ์จึงเปรียบเสมือนศูนย์กลางเชิงรุกในการพัฒนาทั้งด้านจิตใจ การศึกษา และการเยียวยาผู้ยากไร้

งานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของวัดเทพสุรินทร์

วัดเทพสุรินทร์ ภายใต้การนำของพระครูศรีปริยัติสาทร ได้ดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ตามหลักพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นประโยชน์สุขของชนหมู่มากเป็นสำคัญ โดยอาศัยกำลังกาย สติปัญญา และทักษะความสามารถในการช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชนด้วยจิตสำนึกทางสังคม ผ่านกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งการอบรมคุณธรรมและทักษะอาชีพแก่เยาวชน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนการพัฒนาสาธารณูปโภคและเปิดพื้นที่วัดให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งสะท้อนบทบาทของวัดในฐานะสถาบันที่บูรณาการพระธรรมวินัยเข้ากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต นำไปสู่ความสงบสุขและความเจริญงอกงามของสังคมอย่างยั่งยืน คือ

1. การปกครอง พ.ศ. 2544 ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดคุ้มเหนือ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และปัจจุบันเป็นรองเจ้าคณะตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

2. งานด้านการศึกษา พ.ศ. 2530 ได้รับแต่งตั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดประทุม สามราษฎร์ ตำบลโชคนาสาม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2532 ได้รับแต่งตั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดหนองบัว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2533 ได้รับแต่งตั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม วัดปราสาทศิลาราม ตำบลเนินยาง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2534 ได้รับแต่งตั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม วัดคุ้มเหนือ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2543-2550 ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์สอน (อัตราจ้าง) ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ พ.ศ. 2535 เป็นกรรมการสอบบาลีสนามหลวง วัดกลางสุรินทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2545 เป็นกรรมการสอบบาลีสนามหลวงวัดศาลาลอย (พระอารามหลวง) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2545 เป็นกรรมการสอบธรรมสนามหลวง วัดกลางสุรินทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2558 เป็นกรรมการสอบบาลีสนามหลวง วัดพรหมสุรินทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2545 ปัจจุบัน มอบทุนอาหารกลางวันแก่โรงเรียนสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน พ.ศ. 2545 มอบทุนสนับสนุนกิจกรรมแม่เทียนพรรษา และงานสงกรานต์ของเทศบาลเมืองสุรินทร์ (พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ), 2558)

3. งานเผยแผ่ พ.ศ. 2544 ปัจจุบัน เป็นผู้แสดงธรรมประจำในวันธัมมัสสวนะ และวันสำคัญทางศาสนาภายในวัด หน่วยงานราชการและสถานีวิจัยในจังหวัดสุรินทร์ ตลอดจนการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานแก่คณะสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา ในช่วงเข้าพรรษาประจำปี พ.ศ. 2545 ปัจจุบัน จัดงานประจำปี ฉลองต้นโพธิ์พระราชทานจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย ในต้นเดือนกุมภาพันธ์ เป็นประจำทุกปี มีผู้มาร่วมทำบุญประมาณ

5,000 คนต่อปี พ.ศ. 2550 จัดงานตักบาตรเทโวโรหณะภายในบริเวณวัด มีผู้มาร่วมทำบุญประมาณ 500 คน ต่อปี (พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ)

4. งานสาธารณูปการ งานสาธารณูปการภายในวัดคุ่มเหือ พ.ศ. 2545 จัดทำแผนผังบริเวณวัดเทพสุรินทร์ทั้งหมดโดยได้รับความอนุเคราะห์จากกรมโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้ออกแบบ พ.ศ. 2545 จัดทำแผนผังวัดเทพสุรินทร์ทั้งหมด ลักษณะเป็นภาพอาคารสถานที่จำลอง โดยมีบริษัทสุรินทร์สถาปัตย์ เป็นผู้ออกแบบ พ.ศ. 2545 ได้ดำเนินการก่อสร้างถนนคอนกรีตภายในบริเวณวัด โดยมี หจก. พรสุวรรณมูล เป็นผู้รับจ้าง ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 2,558,290 บาท (สองล้านห้าแสนห้าหมื่นแปดพันสองร้อยเก้าสิบบาทถ้วน) พ.ศ. 2546 เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงระบบไฟฟ้าภายในวัดคุ่มเหือใหม่ จากเดิมที่ระบบไฟฟ้าแบบเฟสเดียว เป็นแบบ 3 เฟส และเปลี่ยนสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์เป็นแบบฝังดินทั้งหมด ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 1,500,000 บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน) พ.ศ. 2552 ดำเนินการปลูกต้นไม้ในโครงการวัดร่มรื่น และโครงการอนุรักษ์ต้นไม้ใกล้สุญพันธ์ เพื่ออนุรักษ์ต้นไม้ประจำถิ่นจำนวน 365 ต้น ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 1,500,000 บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน) พ.ศ. 2557 สร้างห้องน้ำและห้องสุขาใหม่ จำนวน 38 ห้อง ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 3,000,000 บาท (สามล้านบาทถ้วน) (พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ)

5. งานบูรณปฏิสังขรณ์ พ.ศ. 2545 ดำเนินการถมดินบริเวณวัดให้ได้ระดับเดียวกันกับถนนคอนกรีต และวางท่อระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 2,500,000 บาท (สองล้านห้าแสนบาทถ้วน) พ.ศ. 2546 เป็นผู้ดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงและติดตั้งเตาเผาศพลดมลพิษ โดยว่าจ้าง บริษัททิพย์ศิลป์ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการซ่อมแซมและติดตั้งอุปกรณ์จนเสร็จสมบูรณ์ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 3,135,000 บาท (สามล้านหนึ่งแสนสามหมื่นห้าพันบาทถ้วน) (พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ)

6. งานสาธารณสงเคราะห์ พ.ศ. 2557 สร้างศูนย์เพาะเห็ดเทพสุรินทร์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาชนบท (ศพช.) เพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน ก่อตั้งเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2557 (แรม 5 ค่ำ เดือน 3 ปีมะเส็ง) พ.ศ. 2564 ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ใช้ฌาปนสถานในการฌาปนกิจศพผู้ที่เสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2568 ศูนย์พักพิงวัดเทพสุรินทร์ (พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ)

7. งานพิเศษ เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวณิชยกุล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาล 3 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรแกนกลาง รายวิชาพระวินยปิฎกและรายวิชาแต่งแปลบาลีของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นกรรมการออกข้อสอบและจัดทำข้อสอบแกนกลาง รายวิชาพระวินยปิฎกและรายวิชาแต่งแปลบาลีของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานั้น เป็นผลงานของวัดเทพสุรินทร์มีพระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) เป็นตัวแทนของวัดในการทำหน้าของพระสงฆ์ (พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ)

วัดเทพสุรินทร์เป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม โดยมีพระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) เป็นผู้นำด้านความคิดในการวางแผนงานสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายชัดเจน เป็นพันธกิจของพระสงฆ์ถูกกำหนดไว้ทั้งด้านการปกครองและการบริหารกิจการวัดรวมถึงงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรมของเยาวชนและประชาชน งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นคงทางจิตใจแก่สังคม งานสาธารณูปการและบูรณปฏิสังขรณ์เพื่อรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมและศาสนสถาน งานสาธารณสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทุก

สถานการณ์ รวมทั้งงานพิเศษที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในแต่ละช่วงเวลาทั้งหมดนี้สะท้อนถึงบทบาทของวัดเทพสุรินทร์ในการทำประโยชน์เพื่อสังคมอย่างแท้จริง (พระครูศรีปริยัติสาทร, 2558)

วิเคราะห์แนวทางสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของวัดเทพสุรินทร์

1. ด้านการปกครอง ของพระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาในระดับท้องถิ่น ด้วยประสบการณ์การเป็นเจ้าอาวาสมากกว่า 20 ปี และตำแหน่งรองเจ้าคณะตำบลในเมือง ที่สะท้อนถึงความเชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับ จุดแข็งที่โดดเด่นคือความมุ่งมั่นและวิสัยทัศน์ด้านงานสาธารณสงเคราะห์เชิงพุทธ ที่นำศาสนาไปช่วยเหลือชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามการบริหารงานที่กว้างขวางนี้นำมาซึ่งข้อจำกัดด้านภาระงานที่ทับซ้อนและอาจกระทบต่อความคล่องตัว อีกทั้งการบริหารที่ผูกติดกับท่านเป็นหลัก อาจส่งผลต่อความยั่งยืนในระยะยาวหากขาดการสร้างบุคลากรสงฆ์รุ่นใหม่ขึ้นมาสืบทอด รวมถึงขอบเขตการทำงานที่ยังกระจุกตัวอยู่ในระดับตำบล ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการขยายผลโครงการสู่ระดับจังหวัด นอกจากนี้ การปกครองในพื้นที่ดังกล่าวยังต้องเผชิญความท้าทายจากความซับซ้อนของสังคมเมืองที่ดึงดูดคนเข้าวัดได้ยากขึ้น ตลอดจนข้อจำกัดด้านทรัพยากรและทรัพยากรบุคคล ที่อาจส่งผลต่อความโปร่งใสและความต่อเนื่องของงานสาธารณสงเคราะห์ รวมไปถึงความท้าทายของโลกยุคดิจิทัล ที่สร้างความซับซ้อนในการควบคุมดูแลพระธรรมวินัยและภาพลักษณ์ของคณะสงฆ์

2. งานด้านการศึกษา พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) เป็นนักการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางวิชาการสูง สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับพระปริยัติธรรมจนถึงระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ความน่าเชื่อถือและการเป็นที่ยอมรับสะท้อนผ่านการได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสอบบาลีและธรรมสนามหลวงในพระอารามสำคัญหลายแห่ง ซึ่งเป็นหลักฐานยืนยันถึงความแม่นยำในหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ท่านยังมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการเป็นครูสอนในวัดจนถึงการเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งมีจิตสาธารณะและเกื้อกูลสังคม โดยการสนับสนุนทุนอาหารกลางวันและการอนุรักษ์วัฒนธรรมร่วมกับเทศบาลเมืองสุรินทร์ ทำให้บทบาทของท่านเชื่อมโยงกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมอย่างลึกซึ้งตามภาระงานที่หนักและหลากหลาย ทั้งการสอน การบริหาร งานสอบ และงานสาธารณสงเคราะห์ อาจนำไปสู่ข้อจำกัดด้านเวลาในการจัดสรรให้แต่ละส่วนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งความยั่งยืนด้านทรัพยากรในการสนับสนุนทุนและกิจกรรมทางวัฒนธรรมยังขึ้นอยู่กับกำลังทรัพย์และบุคลากร ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคหากในอนาคตขาดแคลนทุนทรัพย์หรือแนวร่วมจากภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านงานเผยแผ่ พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) ได้อุทิศตนด้านงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา โดยเป็นผู้แสดงธรรมประจำในวันอัมมัสสวนะและวันสำคัญทางศาสนาภายในวัด รวมถึงการบรรยายธรรมแก่หน่วยงานราชการ สถานีวิทย์ในจังหวัดสุรินทร์ และการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานแก่คณะสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาในช่วงเข้าพรรษาทุกปี กิจกรรมเหล่านี้สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการธำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงและเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาของชุมชน ข้อดีและจุดแข็งของท่าน คือความต่อเนื่องและความหลากหลายของกิจกรรม ตั้งแต่งานฉลองต้นโพธิ์พระราชทานจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย ที่จัดขึ้นทุกปีตั้งแต่ พ.ศ. 2545 มีพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมราว 5,000 คน ไปจนถึงงานตักบาตรเทโวโรหณะภายในวัดที่จัดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2550 มีผู้ร่วมทำบุญประมาณ 500 คนต่อปี กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความสามัคคีและความศรัทธาในชุมชน อย่างไรก็ตาม ข้อเสียและข้อด้อยที่อาจพบได้คือภาระงานที่หนักและหลากหลาย ซึ่งต้องอาศัยทั้งเวลาและกำลังทรัพย์ในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ความ

ยั่งยืนของงานเผยแผ่ยังขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากภาคประชาชนและหน่วยงานรัฐ หากขาดแนวร่วมและทรัพยากรเพียงพอ อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในระยะยาว

4. ด้านงานสาธารณูปการ พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) ได้อุทิศตนในการพัฒนางานสาธารณูปการของวัดคุ้มเหนืออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นสถานที่ศาสนกิจที่สมบูรณ์และเอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ได้ริเริ่มจัดทำแผนผังบริเวณวัดเทพสุรินทร์ โดยได้รับความร่วมมือจากกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสุรินทร์ รวมถึงบริษัทสุรินทร์สถาปัตย์ในการออกแบบ ต่อมาได้ดำเนินการก่อสร้างถนนคอนกรีตภายในวัดด้วยงบประมาณกว่า 2.5 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2546 ได้ปรับปรุงระบบไฟฟ้าใหม่เป็นระบบ 3 เฟส พร้อมเปลี่ยนสายไฟและสายโทรศัพท์เป็นแบบฝังดิน ใช้งบประมาณ 1.5 ล้านบาท นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2552 ได้ริเริ่มโครงการวัดร่มรื่นและโครงการอนุรักษ์ต้นไม้ใกล้สุญพันธ์ โดยปลูกต้นไม้จำนวน 365 ต้น เพื่อสร้างความร่มเย็นและรักษาสีเขียวตลอดปี ใช้งบประมาณ 1.5 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2557 ได้สร้างห้องน้ำและห้องสุขาใหม่จำนวน 38 ห้อง ด้วยงบประมาณ 3 ล้านบาท กิจกรรมทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาสาธารณูปการภายในวัดให้เป็นสถานที่ที่สะดวก ปลอดภัย และร่มรื่น เพื่อรองรับการประกอบศาสนกิจและเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาของชุมชน ข้อดีและจุดแข็งของท่านคือความสามารถในการบริหารจัดการโครงการขนาดใหญ่ที่หลากหลาย ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของพุทธศาสนิกชนและชุมชนโดยรอบ ขณะเดียวกันยังสะท้อนถึงวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการสร้างวัดให้เป็นพื้นที่แห่งศรัทธาและการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ข้อเสียและข้อด้อยที่อาจพบได้คือภาระค่าใช้จ่ายและการจัดหาทุนสนับสนุนที่สูง ซึ่งต้องอาศัยทั้งกำลังทรัพย์และความร่วมมือจากหลายฝ่าย หากในอนาคตขาดแคลนทรัพยากรหรือแนวร่วม อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการดูแลรักษาสาธารณูปการที่สร้างขึ้นยังต้องใช้บุคลากรและงบประมาณเพิ่มเติม

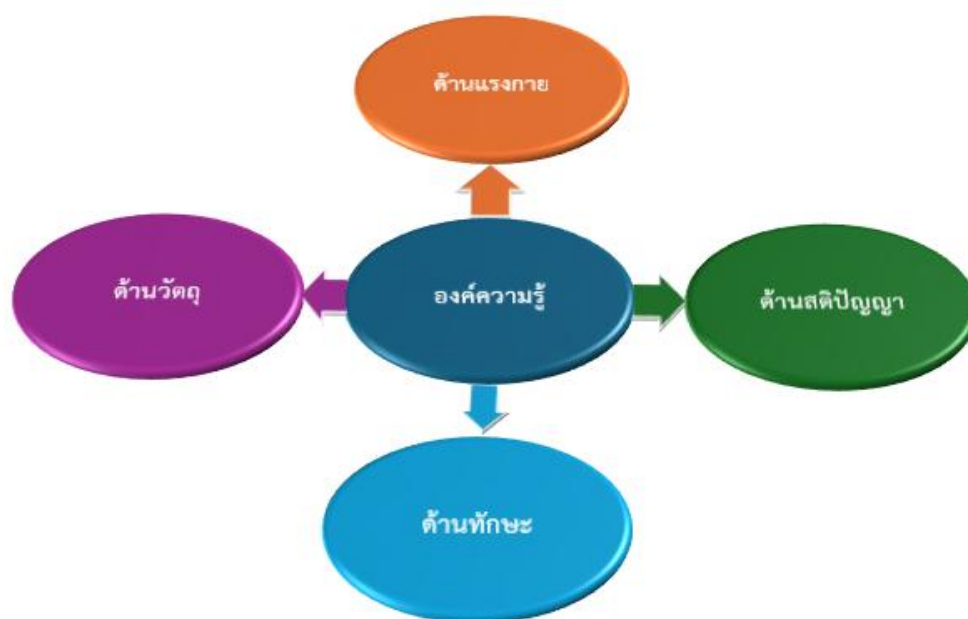
5. งานบูรณปฏิสังขรณ์ พระครูศีลปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) ได้มุ่งเน้นการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะและระบบสาธารณูปโภคภายในวัด เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความยั่งยืนของศาสนสถาน โดยในปี พ.ศ. 2545 ได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ครั้งใหญ่ ด้วยการถมปรับระดับดินทั่วบริเวณวัดให้สม่ำเสมอในระดับเดียวกับถนนคอนกรีต พร้อมวางระบบท่อระบายน้ำมาตรฐานเพื่อแก้ไขปัญหาหน้าท่วมขังอย่างถาวร ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 2,500,000 บาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้ดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงเมรุครั้งใหญ่ พร้อมติดตั้งเตาเผาศพปลอดมลพิษ โดยบริษัทพิบูลย์ศิลป์ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 3,135,000 บาท ข้อดีและจุดแข็ง คือการพัฒนาภูมิทัศน์และระบบระบายน้ำช่วยแก้ปัญหาหน้าท่วมขังอย่างยั่งยืน การปรับปรุงเมรุและติดตั้งเตาเผาศพปลอดมลพิษสะท้อนถึงความใส่ใจสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของชุมชน การดำเนินงานมีมาตรฐานและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญ ข้อเสียและข้อด้อย การดำเนินงานใช้เงินทุนจำนวนมาก อาจเป็นภาระต่อการจัดหาทรัพยากรในระยะยาว การบูรณปฏิสังขรณ์ต้องอาศัยบุคลากรและการดูแลรักษาต่อเนื่อง หากขาดการสนับสนุนอาจทำให้คุณภาพลดลง ปัญหาและอุปสรรค ความยั่งยืนของโครงการขึ้นอยู่กับ การจัดหาทุนและความร่วมมือจากภาคประชาชนและหน่วยงานรัฐ การบำรุงรักษาสาธารณูปโภคที่ปรับปรุงแล้วต้องใช้งบประมาณและแรงงานเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น งานบูรณปฏิสังขรณ์ของพระครูศีลปริยัติสาทรจึงสะท้อนถึงทั้งคุณูปการ จุดแข็ง และข้อจำกัดที่เป็นความท้าทายในการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ศาสนกิจที่มั่นคง สะอาด และเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาของชุมชนร่วมสมัย

6. งานสาธารณสงเคราะห์ พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) สร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจให้ชุมชน: ศูนย์เพาะเห็ดและศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงช่วยสร้างอาชีพและทักษะให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้ บรรเทาความเดือดร้อนในภาวะวิกฤต การอนุญาตให้ใช้มาปนสถานในช่วงโควิด 19 และการตั้งศูนย์พักพิง เป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในยามฉุกเฉินได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ยกระดับบทบาทของสถาบันศาสนา ทำให้วัดเป็นศูนย์รวมใจและที่พึ่งพิง ในทุกมิติอย่างแท้จริง ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ช่วยเหลือผู้คนที่ได้ครอบคลุม มีการสงเคราะห์ทั้งในด้านปากท้อง (เศรษฐกิจ) ด้านจิตใจ (การสูญเสีย) และด้านสวัสดิภาพ (ศูนย์พักพิง) ความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ (Leadership & Vision) พระครูศรีปริยัติสาทรมีความเมตตาและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ให้เป็นรูปธรรม ต้นทุนทางความศรัทธาวัดเป็นศูนย์กลางความเชื่อถือนและศรัทธาของชุมชนอยู่แล้ว ทำให้การริเริ่มโครงการต่างๆ ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากชาวบ้านได้ง่าย ความยืดหยุ่นในการบริหารงาน วัดสามารถปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว เช่น การเปิดรับเฝ้าศพผู้ติดเชื้อโควิด 19 ในขณะที่หลายหน่วยงานอาจมีข้อจำกัดภาระงานที่เพิ่มขึ้นของพระสงฆ์ การจัดทำศูนย์เรียนรู้และศูนย์พักพิงอาจทำให้บุคลากรภายในวัดต้องรับภาระงานด้านการจัดการและการบริการสังคมเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากกิจวัตรทางศาสนา การใช้ทรัพยากรของวัดสูง โครงการเหล่านี้ต้องอาศัยพื้นที่ ทุนทรัพย์ และค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจกระทบต่อรายรับรายจ่ายของวัด การพึ่งพาตัวบุคคลเป็นหลัก (Key Person Dependency) โครงการทั้งหมดขับเคลื่อนโดยปณิธานของพระครูศรีปริยัติสาทรเป็นหลัก หากในอนาคตมีการเปลี่ยนผู้บริหาร การสานต่อโครงการอาจขาดความต่อเนื่องข้อจำกัดด้านบุคลากรเฉพาะทางวัดอาจขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ในการบริหารศูนย์พักพิงหรือศูนย์เรียนรู้ให้ได้มาตรฐานสูงสุดในระยะยาว งบประมาณในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง การดูแลศูนย์พักพิงและศูนย์การเรียนรู้จำเป็นต้องมีงบประมาณสนับสนุนระยะยาว หากเงินบริจาคลดลงอาจเกิดปัญหาในการดำเนินการ ความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัย โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตโควิด 19 การจัดการศพผู้ติดเชื้อมีความเสี่ยงสูงต่อสุขอนามัยของบุคลากรภายในวัด การจัดการระบบศูนย์พักพิง การรับรองผู้ติดเชื้อร้อนในด้านต่างๆ เข้ามาอยู่ร่วมกัน อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง การจัดการกฎระเบียบ หรือปัญหาด้านความปลอดภัยภายในพื้นที่วัด หากไม่มีระบบคัดกรองและดูแลที่รัดกุมเพียงพอ

7. งานพิเศษ พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรรัตน์ อินทปญโญ) ช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาของชุมชนและพัฒนาระบบวิชาการทางพุทธศาสนาให้เข้มแข็งอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการบูรณาการความรู้ทางธรรมเข้ากับการศึกษาทางโลก สร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายอันดีระหว่างวัดกับโรงเรียน จุดแข็ง มีความเชี่ยวชาญเชิงลึกเฉพาะทางด้านพระวินัยปิฎกและภาษาบาลี จนได้รับความไว้วางใจให้พัฒนาหลักสูตรระดับชาติ ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำและนักวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนและคณะสงฆ์ ข้อเสีย ภาระงานด้านวิชาการและงานบริหารการศึกษาหลายแห่ง ทำให้เวลาในการปฏิบัติศาสนกิจหรือบริหารวัดลดลงการทุ่มเทให้กับการจัดทำหลักสูตรและข้อสอบกลางของมหาวิทยาลัย อาจส่งผลกระทบต่อเวลาส่วนตัวและการพักผ่อน ข้อด้อย การขับเคลื่อนงานวิชาการระดับสูงยังกระจุกตัวและต้องพึ่งพาศักยภาพความเชี่ยวชาญของท่านเป็นหลัก ปัญหาอุปสรรค ความท้าทายในการบริหารจัดการเวลาเพื่อให้สามารถเข้าร่วมและปฏิบัติงานกับทุกหน่วยงานได้อย่างสมบูรณ์

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่สะท้อนถึงบทบาทพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตใจและปัญญา ที่อุทิศตนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมโดยตรง พระครูศรีปริยัติสาทรได้ขับเคลื่อนการช่วยเหลือผ่านการสร้างความสามัคคี การอบรมจริยธรรม และการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาชุมชนอย่างเป็นระบบการบูรณาการทั้งร่างกาย แรงใจ ความรู้ และทรัพยากรด้านวัตถุ ทำให้การสงเคราะห์ครอบคลุมทั้งการพัฒนามนุษย์และสิ่งแวดล้อม แนวทางนี้สอดคล้องกับหลักพุทธพจน์ที่มุ่งประโยชน์สุขของชนหมู่มาก และสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน จึงต่อยอดคุณค่าของพระสงฆ์ในฐานะศูนย์รวมใจ ที่พึ่งพิงยามวิกฤต และกลไกสำคัญในการสร้างความสงบสุขแก่สังคมโดยถาวรดังที่ปรากฏแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1: บทบาทพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตใจและปัญญาประโยชน์สุขมหาชน

ตามปรากฏที่ภาพนี้ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถสรุปองค์ความรู้คือ โดยภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า 1) ด้านร่างกาย พระครูศรีปริยัติสาทรได้อุทิศร่างกายลงมือทำเพื่อส่วนรวม เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ สร้างความสามัคคีในกลุ่มอาสาสมัคร และเป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง 2) ด้านสติปัญญา ท่านทำหน้าที่เป็นผู้นำทางปัญญา ให้คำปรึกษาและความรู้ทั้งทางธรรมและวิชาการ อธิบายเหตุปัจจัยของปัญหาสังคมอย่างเป็นกลาง พร้อมอบรมเยาวชนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดและจิตใจ 3) ด้านทักษะ ท่านนำความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาประยุกต์ใช้ในงานสาธารณสงเคราะห์ สนับสนุนสถาบันทางสังคม เช่น การศึกษาและวัฒนธรรม รวมทั้งบูรณาการความรู้ระดับชุมชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสมและยั่งยืน 4) ด้านวัตถุ ท่านได้จัดสรรทรัพยากรและปัจจัย 4 ผ่านการบริจาคและการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ทำให้วัดเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการทรัพยากรและเป็นที่พึ่งพิงในยามวิกฤต สร้างความมั่นคงและรากฐานการดำรงชีวิตแก่สังคม บทบาทโดยรวมในการบูรณาการทั้งร่างกาย สติปัญญา ทักษะ และวัตถุ สอดคล้องกับพุทธพจน์ที่มุ่งประโยชน์สุขแก่ชนหมู่มาก พระสงฆ์จึงมิได้ทำหน้าที่เพียงในทางศาสนา แต่ยังเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา สนับสนุนสถาบันสังคม อบรมเยาวชน และเป็นกลไกควบคุมทางสังคม เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ด้วยความสงบสุขและระเบียบเรียบร้อยอย่างยั่งยืน

สรุป

พระครูศรีปริยัติสาทร (พระมหาสุรัตน์ อินทปญโญ) เป็นพระนักพัฒนาและนักการศึกษาที่อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยมีบทบาทสำคัญทั้งด้านการปกครองคณะสงฆ์ การเผยแผ่ธรรมะ การศึกษา และการสาธารณสงเคราะห์ ตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดเทพสุรินทร์ (วัดคุ่มเหนือ) เมื่อปี พ.ศ. 2544 ท่านได้ดำเนินงานพัฒนาวัดและชุมชนให้เป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาและการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเผยแผ่ธรรมะและประเพณีท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ในด้านงานสาธารณสงเคราะห์ ท่านได้ริเริ่มโครงการและกิจกรรมที่สะท้อนวิถีพุทธ โดยบูรณาการทั้งร่างกาย สติปัญญา ทักษะ และวัตถุ เพื่อช่วยเหลือและเกื้อกูลประชาชนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและความสามัคคีในชุมชน การให้คำปรึกษาและอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน การสนับสนุนสถาบันการศึกษาและวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดหาทรัพยากรและสาธารณูปโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในยามวิกฤต บทบาทของพระครูศรีปริยัติสาทรจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงการทำหน้าที่ทางศาสนา แต่ยังเป็นผู้นำทางจิตใจและปัญญา เป็นกำลังใจและที่พึ่งพิงของประชาชน อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความสงบสุขและความสามัคคีในสังคมไทย สะท้อนถึงปณิธานอันแน่วแน่ในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมตามวิถีพุทธอย่างแท้จริง ดังที่ปรากฏตามหลักฐานในพหุการสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์และคหบดีทั้งหลายผู้บำรุงอุปถัมภ์เธอทั้งหลายด้วยจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร ชื่อว่าเป็นผู้มีอุปการะมากแก่เธอทั้งหลายข้อที่เธอทั้งหลายแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลางและมีความงามในที่สุด พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ ประกาศพรหมจรรย์ บริสุทธิบริบูรณ์ ครบถ้วนแก่พราหมณ์และคหบดีเหล่านั้น ชื่อว่าเธอทั้งหลายก็มีอุปการะมากแก่พราหมณ์และคหบดีทั้งหลายภิกษุทั้งหลาย คุณุสสและบรรพชิตต่างพึงพาอาศัยกันและกันอยู่ ประพฤติพรหมจรรย์เพื่อต้องการสลัดโอฆะออกให้ได้ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบ

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 16*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2542). *คู่มือการบริหารและการจัดการวัดฉบับย่อ*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- พระครูศรีปริยัติสาทร. (2558). *ประวัติและผลงาน*. สุรินทร์: รุ่งชนเกียรติออฟเซ็ท
- พระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *คู่มือการพัฒนาอัครผู้ความเป็นมาตรฐาน*. สืบค้น 27 มิถุนายน 2569 จาก [%onab.go.th/th/file/get/file/202402150b69cc9f30e33d16b801e243e65f2cb4142145.pdf](http://onab.go.th/th/file/get/file/202402150b69cc9f30e33d16b801e243e65f2cb4142145.pdf)
- พระเทพปริยัติสุธี. (วราวิทย์ คงคปญโญ). (2545). *เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ.ปยุตโต). (2541). *กฐินสูตรธรรม* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *พัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยจิตวิทยาแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า และคณะ. (2563) *การสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ*. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.